

Ήταν τόσο νέοι, μόνο είκοσι τριών χρονών. Την προηγούμενη του φόνου είχαν γιορτάσει τα γενέθλια της Σοφί μαζί με μερικούς φίλους στο Σκάρπε, ένα νησάκι στο Αρχιπέλαγος της Στοκχόλμης, και η Σοφί είχε πει ότι ήταν η πρώτη φορά που έπλενε τα πιάτα. Τα χέρια της ήταν απαλά σαν ενός μικρού παιδιού ενώ το σαγόνι του Φρέντρικ ήταν ακόμη σχεδόν χνουδάτο.

Τον Μάρτη του 1932 οι εφημερίδες είχαν μαύρους τίτλους, σχεδόν σαν επικεφαλίδες σε περίοδο πολέμου. Ο φόνος έγινε για μια εβδομάδα πρωτοσέλιδο σε όλες τις σουηδικές πρωινές εφημερίδες μέχρι τις 13 του μηνός όταν η χώρα συγκλονίστηκε από ακόμα ένα σκάνδαλο, δηλαδή την είδηση ότι ο τραπεζίτης Ίβαρ Κρόιγκερ βρέθηκε νεκρός στο Παρίσι. Τα δύο συμβάντα δεν είχαν καμία σχέση μεταξύ τους παρά μόνο το ότι συνέπεσαν χρονικά. Τα πολυδιαβασμένα και για αυτό φθαρμένα από τη χρήση άρθρα που γράφτηκαν για αυτά στις εφημερίδες έχουν εδώ και καιρό αντικατασταθεί από μικροφίλμ που κι αυτά όμως ανήκουν στα πιο ταλαιπωρημένα αρχεία της Βασιλικής Βιβλιοθήκης.

Ο φόνος του Γιάλμαρ φον Σίντοου καθώς και των δύο γυναικών του υπηρετικού προσωπικού, της μαγείρισσας Καρολίνα Χερού και της οικιακής βοηθού Έμπα Χαμν περιείχαν όλα τα απαραίτητα συστατικά ενός πραγματικά μεγάλου σκανδάλου. Πρόσωπα γνωστά στην κοινωνία, ξαφνικό θάνατο νέων ανθρώπων και συναρπαστικές λεπτομέρειες. Οι φόνοι αυτοί συνεχίζουν ακόμα και τώρα να τραβούν την προσοχή του κόσμου και εμφανίζονται συχνά πυκνά στις εφημερίδες σαν ένα από τα πιο αξιοπρόσεκτα γεγονότα στη Σουηδία. Στην αλλαγή της χιλιετίας, το φονικό των φον Σίντοου έλαβε μια από τις πρώτες θέσεις στα σκάνδαλα της καλής κοινωνίας του εικοστού αιώνα ενώ το 2001 θεωρήθηκε από τα πιο σημαντικά εγκλήματα που συγκλόνισαν τη Στοκχόλμη από το 1300 μαζί με τους φόνους του Κέπλινγκ, τον φόνο του Γουστάβου του Τρίτου και τον φόνο του Ούλοφ Πάλμε. Το έγκλημα έγινε θεατρικό έργο και τηλεοπτικό φιλμ, έχει ειδική θήκη στο μουσείο της Αστυνομίας με την αφήγηση αναρτημένη στο διαδίκτυο.

Ο πατέρας του Φρέντρικ, ο δικαστικός περιφερειάρχης Γιάλμαρ φον Σίντοου, ήταν αρχηγός της Αστυνομίας στις αρχές του αιώνα, βουλευτής του πρώτου σώματος του Κοινοβουλίου μα προπάντων γενικός διευθυντής της Ένωσης Εργοδοτών που ιδρύθηκε το 1907 και ως τον θάνατό του. Ήταν κεντρική φιγούρα της σουηδικής αγοράς εργασίας το πρώτο τέταρτο του εικοστού αιώνα ενώ έγινε ευρέως γνωστός ως ο σκληροπυρηνικός εκπρόσωπος των Εργοδοτών στην πρώτη εργατική σύγκρουση που έλαβε χώρα στη Σουηδία με τη μεγάλη απεργία του 1909.

Το φονικό των φον Σίντοου έγινε σε μία οικογένεια που κατά τα φαινόμενα τα είχε όλα. Ζούσαν σ' ένα διαμέρισμα οχτώ δωματίων επί της Νορ Μέλαρστραντ με θέα προς το Ρινταρφιέρντεν. Η σύζυγος είχε πεθάνει λόγω ασθένειας αρκετά χρόνια πριν το φονικό όμως την εποπτεία του σπιτικού είχε μία οικιακή επιστάτης με τη βοήθεια της μαγείρισσας και της οικιακής βοηθού. Η οικογένεια απαρτιζόταν από τέσσερα παιδιά, δύο μεγαλύτερα σε ηλικία κορίτσια, στη συνέχεια ο Φρέντρικ και το στερνοπαίδι, ένα κορίτσι. Όλα τους είχαν λάβει καλή μόρφωση και κυρίως ο Φρέντρικ που είχε απολυτήριο με υψηλούς βαθμούς. Τις καλοκαιρινές διακοπές τους τις περνούσαν στην εξοχική τους κατοικία στο Βέλαμσουντ σε κοντινή απόσταση από την πόλη. Το «Εξοχικό» όπως λεγόταν το σπίτι, ήταν μία από τις πιο επιβλητικές επαύλεις του Αρχιπελάγους. Ο κήπος είχε διαμορφωθεί κατά τα πρότυπα των αγγλικών πάρκων με τεχνητή σπηλιά, παγκάκια, λευκά γλυπτά κήπου και με υπερυψωμένο παρατηρητήριο με τηλεσκόπιο. Ο κηπουρός τσουγκράνιζε, κλάδευε κι έκοβε τα λουλούδια και αυτή η ανθοσυκομιδή μεταφερόταν μέσα στο σπίτι και τακτοποιούταν σε όμορφες συνθέσεις στα βάζα. Στο υπόστεγο βρισκόταν η άμαξα και ο αμαξάς έμενε στο κτίριο του στάβλου έτοιμος να φέρει από την πόλη καλεσμένους, αν αυτοί δεν έρχονταν με το ατμόπλοιο.

Εδώ γιορτάζονταν οι οικογενειακές εκδηλώσεις στις οποίες προσκαλούνταν συγγενείς και επιφανείς καλεσμένοι σε τραπέζια ανάμεσα σε ανθοστήλες και στη σκιερή πρασινάδα. Γενέθλια, γάμοι ή βαφτίσια τελούνταν εκεί με μεγαλοπρέπεια όπως τα βαφτίσια της μικρότερης κόρης που εορτάστηκαν με τέτοιο τρόπο σαν το μικρό κορίτσι να ήταν όχι η πριγκίπισσα του δικαστικού περιφερειάρχη αλλά όλου του βιομηχανικού συνδέσμου. Ο δικαστικός περιφερειάρχης και η σύζυγός του συναναστρέφονταν με την αφρόκρεμα της επιχειρηματικής και πολιτικής ζωής της Σουηδίας.

Στην ακτή, λίγο πιο πέρα από την έπαυλη των φον Σίντοου, υπήρχε μια άλλη έπαυλη, όχι εξίσου μεγαλοπρεπής, εντυπωσιακή παρ' όλα αυτά, με ροδαλή χαλικόστρωση στα μονοπάτια της, γήπεδο του τένις και μια πρόσθετη οικία για το υπηρετικό προσωπικό. Εδώ περνούσε τα καλοκαίρια της, όταν δεν βρίσκονταν στο θέρετρο του Σάντχαμν στο Αρχιπέλαγος, η οικογένεια της Σοφί. Ο πατέρας και τα τέσσερα παιδιά λάμβαναν μέρος σε ιστιοπλοϊκούς αγώνες και κατά τη διάρκεια της ρεγκάτας μετακόμιζε όλη η οικογένεια εκεί. Όταν τελειωνε η ιστιοπλοϊκή περίοδος επέστρεφαν στο Βέλαμσουντ ή στο διαμέρισμά τους με τα δώδεκα δωμάτια στην οδό Στράντβεγκεν της Στοκχόλμης.

Τα παιδιά και των δύο οικογενειών έπαιζαν όλα μαζί και συναναστρέφονταν. Νταντάδες τα πρόσεχαν, ιδιωτικοί σοφέρ τα πήγαιναν και τα έφερναν, ενώ ναυτεργάτες σχημάτιζαν προστατευτικό κλοιό στις βάρκες τους. Οι δύο οικογένειες οχυρώνονταν πίσω από τα πλούτη τους και τα ενδότερα μυστικά τους δεν αποκαλύπτονταν ποτέ στους απέξω.

Ο Φρέντρικ και η Σοφί ήταν συνεπώς γείτονες και γνωρίζονταν από μικρά. Οι πατεράδες τους ήταν επιτυχημένοι και με υψηλό κύρος, του Φρέντρικ στην Ένωση Εργοδοτών και της Σοφί, που το όνομά του ήταν Άλρικ, στη ναυτική ασφαλιστική εταιρεία Χάνσα που ο ίδιος δημιούργησε και που αργότερα θα μετονομαζόταν σε Τριγκ - Χάνσα¹. Και οι δυο τους χειρίζονταν τις οικογένειές τους με την ίδια εξουσιαστική γλώσσα που χρησιμοποιούσαν στα διοικητικά συμβούλια και στα διευθυντικά τους γραφεία. Στις πατριαρχικές δομές του θεσμού της οικογένειας εκείνης της εποχής, ο άντρας είχε την ευθύνη όλων των δράσεων εκτός οικογένειας ενώ στη γυναίκα αναλογούσαν οι υποχρεώσεις της επικράτειάς της, δηλαδή η ανατροφή των παιδιών και η διαχείριση του οίκου με το υπηρετικό προσωπικό. Όμως ούτε η μητέρα του Φρέντρικ ούτε της Σοφί ήταν σε θέση να επιτελέσουν αυτό τον ρόλο. Η μητέρα του Φρέντρικ περνούσε μεγάλα διαστήματα στο νοσοκομείο ενώ η μητέρα της Σοφί εγκατέλειψε την οικογένειά της όταν η Σοφί ήταν δώδεκα χρονών. Οι πατεράδες ήταν σπάνια στο σπίτι και οι προσπάθειές τους να διαχειρίζονται τα παιδιά τους και το σπιτικό τους από μακριά ήταν σίγουρα καταδικασμένες σε αποτυχία. Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορούσαν να αντικαταστήσουν την απουσία της μητέρας, κάτι που έγινε προφανές όταν τα παιδιά τους έφτασαν στην εφηβεία. Ο Φρέντρικ και η Σοφί έκαναν αυτό που λογικά πολλά άλλα συνομήλικα παιδιά θα είχαν κάνει αν είχαν τη δυνατότητα. Πήγαιναν στα εξοχικά τους, όταν αυτά άδειαζαν από κόσμο στο τέλος της θερινής περιόδου, έπαιρναν στα κρυφά αλκοόλ από την κάβα και οργάνωναν πάρτι χωρίς τους γονείς τους. Το κρασί και γενικά τα οινοπνευματώδη ποτά ήταν προϊόντα εξαιρετικά επιθυμητά αλλά και δυσεύρετα την εποχή της κατανάλωσης με το ατομικό μπλοκάκι². Όμως, οι πατεράδες του Φρέντρικ και της Σοφί είχαν ιδιαίτερα προνόμια. Οι φήμες για τα οργιώδη πάρτι στις βίλες του Βέλαμσουντ απλώνονταν όμως δεν έφταναν στα αυτιά των πατριαρχών. Ποιος άλλωστε θα μπορούσε να εκμυστηρευτεί κάτι τέτοιο; Οπωσδήποτε όχι το υπηρετικό προσωπικό γιατί αμέσως θα τους αποδιόταν η ευθύνη, εφόσον είχαν αναλάβει την επίβλεψη των παιδιών, και ούτε φυσικά οι γείτονες που κατά τη χειμερινή περίοδο αποτελούνταν από μόνιμα εγκατεστημένους ψαράδες και γεωργούς. Για αυτούς, το τι συνέβαινε στις βίλες των πλουσίων ήταν κάτι το τόσο απομακρυσμένο σαν να λάμβανε χώρα σε άλλον πλανήτη.

Η δολοφονία του πατέρα έχει μια ιδιαίτερη θέση στη λογοτεχνία και στους μύθους. Πατροκτονία, μητροκτονία, αδελφοκτονία... Είναι οι περιπτώσεις του Άμλετ και του Μακμπέθ, των Αδελφών Καραμαζόφ

---

1. Trygg - Hansa: Μία από τις μεγαλύτερες ασφαλιστικές εταιρείες στη Σκανδιναβία.

2. Η χρήση του αλκοόλ ελεγχόταν από το λεγόμενο Brattssystem ή αλλιώς και motbokssystemet το οποίο εφαρμόστηκε από το 1919 και καταργήθηκε το 1959. Ήταν μια προσπάθεια να μειωθεί η κατανάλωση του αλκοόλ μέσα από τον έλεγχο της αγοράς. Σύμφωνα με αυτό το σύστημα, κάθε πολίτης στον οποίο επιτρεπόταν η κατανάλωση αλκοόλ είχε ένα «μπλοκάκι» όπου καταγραφόταν κάθε φορά η αγορά αλκοολούχων ποτών. Δεν επιτρεπόταν παρά μόνο η αγορά συγκεκριμένης ποσότητας αλκοόλ.

και του Ορέστη που με δάδες τον κυνηγούν οι Ερινύες από χώρα σε χώρα. Είναι επίσης η περίπτωση του Οιδίποδα που με τα ίδια του τα χέρια βγάζει τα μάτια του όταν μαθαίνει ότι σκότωσε τον πατέρα του και νυμφεύθηκε την ίδια του τη μητέρα. Ο Οιδίποδας καταπάτησε δύο απαράβατους νόμους, αυτόν της αιμομιξίας και της πατροκτονίας. Το ότι ήταν αθώος δεν μειώνει την πράξη του. Τουναντίον, οι πράξεις του τον κατατρώχουν και τον καταστρέφουν.

Ένα αίσθημα ενοχής και ντροπής. Ένα μαρτύριο για αυτόν που χτυπιέται από τη μοίρα χωρίς να φταίει. Ο ένοχος μπορεί να τιμωρηθεί με ποινή και στο τέλος να απελευθερωθεί, άλλα όχι αυτός που δεν είναι ένοχος γιατί για αυτόν δεν υπάρχει καμία εξιλέωση.

Ο Φρέντρικ και η Σοφί άφησαν πίσω τους μια κορούλα τριών χρονών. Το μικρό κορίτσι, όπως και η μικρότερη αδελφή του Φρέντρικ, που πρώτη ανακάλυψε το φονικό στο διαμέρισμα της Νορ Μέλαρστραντ, κουβάλησαν σε όλη τους τη ζωή αυτό το αίσθημα της ενοχής και της ντροπής. Ποιος μπορεί να επιθυμεί να έχει έναν τέτοιο πατέρα, σε ποιον μπορεί να επιτραπεί να θρηνησει έναν δολοφόνο; Ξαν να προσβλήθηκαν από κάτι το ακατανόμαστο, το οποίο κανείς δεν είχε τη δύναμη να αγγίξει. Ο κόσμος γύρω τους έγινε άνω-κάτω, δεν υπήρχε καμία παρηγοριά από πουθενά και τίποτα να συμπληρωθεί. «Η μητέρα έφυγε για το Παρίσι» έλεγαν μετά βίας στην τρίχρονη κόρη που σταμάτησε να μιλά και περίμενε μόνη της στο δωμάτιό της τις νταντάδες να φέρουν το φαγητό. Η δεκαπεντάχρονη αδελφή είχε παρόμοια αντιμετώπιση μετά το συμβάν, ίσως και πιο οδυνηρή. Μεμιάς αφανίστηκε όλη της η παιδική ηλικία. Οι ενήλικοι που ήταν κοντά της δολοφονήθηκαν. Το σπιτικό διαλύθηκε, όσα χρήματα δεν χάθηκαν μετά την κατάρρευση της εταιρείας του Κρόιγκερ πήγαν στο ξεπλήρωμα χρεών και η ίδια κλήθηκε για εξέταση στο δικαστήριο ως μάρτυρας. Μία οικογένεια γειτόνων τη λυπήθηκε και της επέτρεψαν να μείνει μαζί τους μέχρι να πάρει το απολυτήριο της.

Ο Γιάλμαρ φον Σίντοου ήταν ο παππούς μου από τη μεριά της μητέρας μου, ο Φρέντρικ ήταν ο θείος μου και η τρίχρονη τότε αδελφή του η μητέρα μου. Το έγκλημα δεν είναι πια το συναρπαστικό θέμα στις συζητήσεις όπως κάποτε, κι από τους εναπομείναντες συγγενείς ελάχιστοι πλέον έχουν διατηρήσει στη μνήμη τους το τι συνέβη. Όμως για μένα, τα αναπάντητα ερωτήματα είναι συνεχώς παρόντα. Τι ήταν αυτό που είχε συμβεί στην οικογένεια της μητέρας μου και οδήγησε σε μια τέτοια καταστροφή; Καθ' όλη τη διάρκεια της ενήλικης ζωής μου με προβλημάτιζε το γεγονός αυτό. Κατά περιόδους ξυπνούσα τα πρωινά εξαιτίας αυτού του άλυτου μυστηρίου ή το άφηνα να εισχωρεί βαθιά μέσα στον ύπνο μου. Υπήρχαν βέβαια και περίοδοι που ξεγλιστρούσε από τη σκέψη μου κι ήταν άνευ σημασίας. Καθώς μεγάλωνα, έβλεπα ξανά και ξανά το ίδιο όνειρο, κάποιον να σπάει έναν λαμπτήρα και να ρίχνει τα θρύψαλα μέσα στα μάτια μου. Το όνειρο αυτό δεν το καταλάβαινα όταν ήμουν παιδί, παρόλο που υπήρχε μια απλή και προφανής εξήγηση για αυτό. Κάτι επώδυνο είχε αποκαλυφθεί, κάτι που τα αυτιά δεν κατάφερναν να ακούσουν.

Οι σκιές του εγκλήματος έπεφταν βαθιά στον χρόνο. Το να μιλήσει κανείς για τον φόνο ήταν αδιανόητο, κι αν δεν γινόταν να αποφευχθεί μια τέτοια κουβέντα τότε αναφερόταν ως «το Γεγονός» με μια τόση σιγανή φωνή που μόλις ακουγόταν. Όπως τον διάβολο, που τον αποκαλούσαν τον «Γκρίζο» ή το «Δαιμονικό», γιατί το να προφέρει κανείς τη λέξη «Διάβολος» ήταν στίγμα αλλά και ενείχε τον κίνδυνο της δαιμονοποίησης.

Όταν ένα έγκλημα γίνεται αντικείμενο δίκης, ο δράστης καταδικάζεται, κι αφού εκτίσει την ποινή του το έγκλημα αποκαθαίρεται, εξαγνίζεται και μπαίνει στο αρχείο. Όμως αυτό δεν ισχύει για αυτό το έγκλημα. Δεν επήλθε ποτέ η κάθαρση και τα ερωτήματα που έφεραν οι συγγενείς έμειναν αναπάντητα. Τα ονόματα του Φρέντρικ και της Σοφί δεν αναφέρθηκαν ποτέ ξανά στην οικογένεια ούτε και γίνονταν ερωτήσεις. Για ποιον λόγο ο Φρέντρικ έγινε ο ένοχος μια τέτοιας ειδεχθούς πράξης; Επέλεξε πράγματι η Σοφί, μια νέα και όμορφη γυναίκα και μητέρα ενός μικρού παιδιού, να τον ακολουθήσει αυτόβουλα στον θάνατο; Στην πραγματικότητα, μόνο λίγες ερωτήσεις έχουν απλές απαντήσεις. Μάταια αναζητά κανείς τα κίνητρα και επιθυμεί διακαώς να βρει την αλήθεια. Δεν θα μάθει ποτέ. Παρ' όλα αυτά, αναζητώ μια εξήγηση και για αυτό ταξιδεύω στην Κοπεγχάγη για να συναντήσω τη μητέρα μου.